

Dr. sc. Aleksandar Maršavelski*

**NOVOSELEC, P., MARTINOVIĆ, I.,
KOMENTAR KAZNENOG ZAKONA
– I. knjiga: Opći dio, Zagreb, 2019.**

Hrvatsko kazneno zakonodavstvo višestruko se mijenjalo u razdoblju tranzicije, pri čemu su nove odredbe u znatnom dijelu inspirirane modernim rješenjima u stranim zakonima (Njemačke, Austrije, Švicarske i dr.).¹ Dominacija utjecaja zemalja germanskog pravnog kruga proizlazi iz povijesnih utjecaja tih pravnih sustava u našoj regiji te iz toga što su ti sustavi razvili najviše standarde u području kaznenog prava, koji se ne mogu pronaći u anglosaksonskim uzorima, iako i oni vrše sve veći utjecaj na naše pravo. Kako je relevantna strana sudska praksa i literatura koja bi pobliže objasnila te „pravne transplantate“ u našem pravu pretežito na njemačkom jeziku, našim praktičarima uglavnom nije dostupna. Poznato je da tzv. pravni transplantati koji imaju iznimno uspješnu primjenu u vlastitom pravnom sustavu mogu biti potpuni promašaj kada ih se nekritički presadi u drugu pravnu kulturu.² To znači da nije dovoljno da preuzimamo moderna zakonska rješenja iz naprednih pravnih sustava, nego moramo i našu pravnu kulturu približiti zemljama uzorima, a to se može postići usmenim (edukacijom) i pisanim putem (literaturom). Knjiga *Komentar Kaznenog zakona – I. knjiga: opći dio* prof. dr. sc. Petra Novoselca i doc. dr. sc. Igora Martinovića predstavlja važan doprinos popunjavanju te praznine.

Posttranzicijski problemi kaznenog pravosuđa u Republici Hrvatskoj usko su povezani s nedostatkom odgovarajuće literature koja bi na sistematičan i kritički način prikazala sudska praksu i teorijske pojmove koji utemeljuju odredbe novog kaznenog zakonodavstva. Pritom treba upozoriti i na činjenicu da je danas sudska praksa u Republici Hrvatskoj još uvijek nedostupna, uz iznimku prakse Vrhovnog suda, koja je uglavnom neupotrebljiva ako se pritom

* Dr. sc. Aleksandar Maršavelski, docent na Katedri za kazneno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

¹ Vidi *Turković, K.*, Predgovor, u: *Turković K., Maršavelski, A.* (ur.), *Komentar Kaznenog zakona*, Narodne novine, Zagreb, 2013, str. XXV. U citiranom komentaru, koji je objavila radna skupina koja ga je i izradila, pri upućivanju na strane uzore koji su poslužili prilikom izrade novog Kaznenog zakona njemački Kazneni zakon spominje se na 226 mjesta, švicarski Kazneni zakon na 112 mjesta, a austrijski Kazneni zakon na 75 mjesta.

² *Watson, A.*, *Legal Transplants: An Approach to Comparative Law*, University Press of Virginia, Edinburgh, 1974.

ne mogu pročitati i odluke nižeg suda u konkretnom predmetu. To je rezultiralo činjenicom da se hrvatsko kazнено pravosuđe danas još uvijek svrstava u red netransparentnih pravosuđa, uslijed čega je ono podložno arbitrarnim odlukama i korupciji. Najbolji način borbe protiv toga jest objaviti što više pravnih stajališta zauzetih u sudskim odlukama i pritom pohvaliti ona koja su kvalitetna te kritizirati ona koja su loša. Unatoč tim preprekama Novoselec i Martinović prikupili su i prokomentirali obilatu sudsku praksu, uključujući i najrecentniju. Pritom praksa nije nasumično citirana – samo zato što je određeni članak Kaznenog zakona primijenjen u određenoj sudskoj odluci, kako se to nerijetko čini – nego se radi o probranim primjerima i sentencama koje su od posebne važnosti za primjenu odredbe Kaznenog zakona koja se komentira. Kako su pojedina pravna rješenja nova i još uvijek nema razvijene prakse, često se citira i strana sudska praksa, poglavito praksa Saveznog vrhovnog suda i Saveznog ustavnog suda Njemačke.

Kvalitete ove knjige svakako su rezultat iskustva profesora Novoselca, koji je, posvetivši svoj radni vijek kaznenom pravu, uspio postići potpuni sklad u povezivanju prakse i teorije kao dugogodišnji sudac, a zatim i znanstvenik,³ te suvremenog mladog teoretičara Igora Martinovića, čiji su radovi u području kaznenog materijalnog i procesnog prava već ostavili zapažen trag u našoj kaznenopravnoj dogmatici. Obojica su kao članovi pojedinih radnih skupina Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske pridonijeli u izradi i praćenju primjene novog hrvatskog materijalnog kaznenog zakonodavstva. U knjizi se sveobuhvatno diskutira s brojnim domaćim autorima (teoretičarima i praktičarima) koji su pisali o pojedinim kaznenopravnim temama općeg dijela, pri čemu se uspješno uklapa diskusija i s vodećim stranim kaznenopravnim teoretičarima kao što su *Jescheck*, *Weigend*, *Roxin*, *Triffterer*, *Trechsel* i mnogi drugi. Na taj način uspješno povezuju teorijske pojmove razvijene u stranoj praksi i teoriji s našom domaćom sudskom praksom i literaturom. Time su preuzeli metodologiju dosad najuspješnijeg zakonskog komentara *Krivični zakonik u praktičnoj primjeni* Bogdana Zlatarića iz 1956. i 1958., koji i sami navode kao uzor u Predgovoru (str. VI).

Daljnje kvalitete ove knjige kao komentara očituju se ponajprije u izrazitoj sistematičnosti, jasnoći, preciznosti, izbjegavanju retorike i ponavljanja, isticanju ključnih pojmova masnim slovima te važnijih riječi kurzivom, kvalitetno izrađenom kazalu te u već spomenutim primjerima iz sudske prakse koje nalazimo uz svaki institut. Na taj je način složena materija općeg dijela kaznenog prava, i po obujmu i po načinu izlaganja, u ovoj knjizi približena potrebama praktičara i studenata. S druge strane ova knjiga po pristupu, obradi i koncep-

³ Vidi Maršavelski, A., Povijest katedri za kazнено i kazнено procesno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu 64, br. 5-6 (2014), str. 806-812.

ciji ispunjava najviše kriterije i dijelom čak nadmašuje karakter zakonskog komentara, imajući posebnu važnost za našu kaznenopravnu znanost. Naime knjiga sadrži brojne zanimljive finese koje nalazimo pretežno u sitnom slogu, a tu se čitatelj susreće s različitim komparativnim analizama, spornim teorijskim pitanjima te kritičkim promišljanjem pojedinih pozitivnopravnih odredaba. Vrijedi istaknuti da su na početku svake tematske cjeline autori naveli i pripadajuću literaturu, što uvelike olakšava posao svakome tko se namjerava baviti određenom tematikom.

U sadržajnom smislu ova knjiga slijedi redom odredbe Kaznenog zakona. Tako su obrađene sljedeće glave Kaznenog zakona: I. Temeljne odredbe (čl. 1.–5. KZ-a), II. Primjena kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske (čl. 6.–19. KZ-a), III. Kazneno djelo (čl. 20.–39. KZ-a), IV. Kazne (čl. 40.–64. KZ-a), V. Sigurnosne mjere (čl. 65.–76. KZ-a), VI. Oduzimanje imovinske koristi, oduzimanje predmeta i javno objavljivanje presude (čl. 77.–80. KZ-a), VII. Zastara (čl. 81.–86. KZ-a) i VIII. Značenje izraza u ovom Zakonu (čl. 87. KZ-a). Neki kaznenopravni pojmovi nisu mogli biti objašnjeni uz pojedine odredbe Kaznenog zakona jer se ne pojavljuju u zakonskom tekstu pa ih autori analiziraju u uvodnim napomenama. Primjerice u *Uvodnim napomenama uz glavu III.* (str. 67-105) obrađuje se pojam kaznenog djela, radnja, biće kaznenog djela, uzročnost, pristanak, protupravnost, razlozi isključenja protupravnosti, krivnja i objektivni uvjeti kažnjivosti.

Na kraju, valja izraziti nadu da će autori nastaviti s ovom uspješnom suradnjom te, kao što i najavljuju u *Predgovoru* (str. VI), u skorijoj budućnosti izraditi i Komentar posebnog dijela Kaznenog zakona.

